

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IX. Poßítne in aliquâ collectione operationum succeßivarum dari
neceßitas ad peccandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

genere non inferre necessitatem in illo particulari.

possibilibus integrum ei est quodcumque voluerit eligere, ergo cum necessitate in genere, seu specie, stat indifferentia ad singula individua. Confirmatur: non potest quis saltem naturaliter, imò & ut arbitror probabilis, nec divinitus esse, & non in aliquo loco determinato, ut ostendi Disp. 33. Phys. sect. 5. liberum nihilominus unicuique est in hoc vel illo loco, imò in quocumque particulari existere; ergo, &c. Confirmatur secundò: visio beata necessitat ad amorem Dei, & tamen ut in materiâ de Incarnatione dixi, Christus ad singulos actus amoris beatifici fuit liber: quod idem in Angelis & beatis omnibus contingere videtur, qui ex pluribus actibus singularibus amoris Dei, quos vident possibiles, hunc vel illum in particulari eligere possunt, & se ad individuationem determinare, ut dixi Disp. 31. Phys. sect. 1. num. sexto.

III.

Determinatio tamen ad singula, vel etiam ad unum aliquod ex individuis tollit libertatem in specie.

Dico tamen secundò, non posse econtrâ cum determinatione ad singula, vel etiam ad unum individuum stare libertas in specie. Probatur iisdem exemplis; si namque potentia aliqua sit antecedenter, vel ad volendum vel ad non volendum seu nolendum objectum aliquod necessitata, non est indifferens quoad specificationem, seu ad amorem illius aut omissionem amoris, vel odium, & si elicere necessariò debeat hunc actum amoris in particulari, non est similiter indifferens quoad exercitium: quemadmodum etiam, si quis necessariò debeat esse in hoc loco, non est indifferens ut sit in quocumque; & sic de aliis: ergo licet necessitas in specie non tollat libertatem circa ullum ex singularibus, necessitas tamen omnium, vel etiam unius ex singularibus tollit libertatem in specie.

IV.

Nullus potest antecedenter necessitari ad peccandum, etiam in genere.

Dico tertio: non potest quis antecedenter physicè necessitari ad peccandum in genere pro certo aliquo instanti, quantumvis operationes singularè in particulari relinquuntur liberè. Sensus Conclusionis est, non posse aliquem ita determinari antecedenter ad unum aliquem indeterminatè ex duobus actibus malis in instanti B. exempli gratiâ eliciendum, ut illum exercendo peccet.

V.

Ostenditur non posse quemquam, no quidem in genere necessitari ad peccandum.

Ratio est: illi quippe actus vel sunt in malitiâ æquales, vel inæquales; si hoc secundum, licet peccare quis possit eligendo id quod est gravius, cum tamen ad hoc non necessitetur, sed possit eligere minus grave, non necessitatur ad peccatum, ut in materiâ de penitentiâ dixi, dum de perplexo inter duo peccata. Si verò actus hi sint in malitiâ æquales, quamcumque is elicit, non peccat, ut latius ostensum est loco citato: Primò quia licet illic sit libertas, solùm tamen est in genere entis, non moris, si etenim Petrus necessitetur ad unum è duobus aureis dandum in elemosynam, quis eum dicat esse laude dignum, quòd hunc potius det quàm alterum, alioqui & Sancti in Cælo erunt laude digni, quòd ex pluribus actibus amoris, numero tantum distinctis, qui juxta probabilem sententiam sunt in eorum potestate, ut in his se determinant ad individuationem, hunc eligant præ aliis omnino æqualibus.

VI.

Ad peccandum, sicut ad merendum libertas requiritur, non in genere entis tantum sed in actu.

Probatur assertio secundò; quisquis namque peccat, est vituperio dignus, at verò homo in his circumstantiis, quequid eligit, reprehendi non possit, quid enim faceret, cum si Scyllam vitet, incidere necessariò debeat in Charybdim. Ad peccandum itaque, & vituperium requiritur, vel libertas omnimoda, vel talis, ut sit inæqualitas aliqua in objectis, ad quæ est illa determinatio antecedens, ita ut electio unius præ alio, sit in

affirmatione morali diversa. Ratio verò à priori est, quia homo iste, quantumvis liberè feratur in hunc actum, potius quàm alium, non tamen habet ullum affectum in malum, sed si posset, vellet omne malum hic & nunc vitare, si enim ita esset animo affectus, ut eundem actum hic & nunc eliceret, etiam si ejusmodi ei necessitas non incumberet, peccaret; jam verò malum inivitus facit, nec ullo modo ad illud afficitur: quis ergo ei judicaverit imputandum. Hæc latius prosecutus sum loco proximè citato, ubi cum Patre Sanchez, Cardinale de Lugo, & aliis ostendi perplexum inter duo peccata æqualia, quodcumque è duobus fecerit, non peccare. Unde in illo priori non necessitatur ad peccandum, nisi materialiter, id est ad unam ex iis actionibus eliciendum, quæ in sensu diviso perplexitatis, & necessitatis, esset peccatum.

Hic homo quo d'facit, inivitus facit, & nullo modo est affectus ad malum.

SECTIO NONA.

Positne in aliquâ collectione operationum successivarum dari necessitas ad peccandum.

DICO quartò: non potest esse necessitas antecedens & Physica ad peccandum in totâ aliquâ collectione, decem actuum exempli gratiâ, sibi succedentium, si maneat libertas ad resistendum singulis. Unde in hoc casu, qui potest tentationes singulas vincere, potest omnes. Hæc Conclusio directè respondet quæstioni, & probatur primò: posito enim quod novem priores tentationes vicerit, potest decimam antecedenter vincere vel non, quam supponimus non esse gravio-rem præcedentibus, sed fortasse minus gravem: si non potest eam vincere, ergo antecedenter in his circumstantiis necessitatur ad succumbendum decimæ, & consequenter ei cedendo non peccat: si verò etiam decimam potest hic & nunc antecedenter vincere, ergo potest vincere omnes, habet namque potentiam antecedentem ad vincendum reliquas, ut constat, cum eas de facto vicerit, ab actu autem ad potentiam semper valet consequentia, sed suppositâ victoriâ illarum habet etiam in sensu composito potentiam antecedentem vincendi istam, ergo &c.

I. *Qui tentationes singulas potest vincere, vincere potest omnes.*

Hic habet potentiam antecedentem ad omnes tentationes vincendas.

Secundò probatur à contrariò: verificatio hujus propositionis universalis, *Petrus potest vincere has decem tentationes*, pendet de facto à potentiâ vincendi hanc ultimam; quantumcumque enim habuit potentiam vincendi novem priores, si tamen non habeat potentiam vincendi hanc, seu decimam, propositio illa est falsa, idque ratione hujus in particulari, ergo similiter in his circumstantiis verificatio hujus propositionis negativæ, *Petrus non potest vincere omnes decem tentationes successivè accedentes*, pendet ab impotentiâ, ad hanc vincendam: sicut enim negatio potentiæ ad hanc, sufficit ad reddendam propositionem affirmativam falsam, ita affirmatio potentiæ ad hanc sufficet ad reddendam falsam propositionem negativam.

II. *Si non potest vincere decimam tentationem, hæc propositio, Potest vincere decem, est falsa.*

Confirmatur: in aliis enim successivis valet ab enumeratione omnium partium, sigillatim sibi succedentium, ad totum; sic enim evidenter sequitur, vixit quis hoc mense, & novem præcedentibus, ergo vixit decem mensibus, occidit decimum, cum antea novem occidisset, vixit decimam tentationem, posito quod novem vicerit, collationem.

III. *In successivis ab enumeratione singularium partium valet ad totum collationem.*

ergo

ergo vicit decem, & alia hujusmodi: ergo etiam valet, potest vivere decimo mense, occidere decimum inimicum, vincere decimam tentationem, ergo potest vivere decem mensibus, &c.

IV. *Exemplis variis ostenditur, ex potentia ad singula super valere consequentiam ad potentiam respectu totius.*

Tertiò probatur: in novem tentationibus præcedentibus à potentia vincendi nonam sequitur ad potentiam vincendi totam collectionem novem tentationum, ergo & à potentia vincendi decimam valebit ad potentiam vincendi omnes. Confirmatur: tota ratio cur non possit quis hic & nunc vincere decem tentationes, sita est in hac ultima, nec enim sita est in ulla ex præcedentibus, cum de facto singulas vicerit, sicque habuerit potentiam illas vincendi; nec consistit in tota collectione illarum novem, quia etiam illam collectionem vicit, sicque non singulas tantum tentationes, sed omnes, & consequenter potuit similiter eas vincere, ergo sicut si vinceret decimam vinceret omnes, ita si possit eam in his circumstantiis vincere, poterit similiter vincere omnes. Confirmatur secundò: si quis positus in loco aliquo centum ponderibus æqualis gravitatis, postquam reliqua omnia levaverit, potest levare centesimum, nullus negabit quin possit centum illa pondera copulativè sumpta, seu unum post aliud successivè levare, licet ea levare nequeat copulativè, ergo idem est in præfenti.

V. *Clara hæc in parte est differentia inter res successivas & permanentes.*

Et per hæc patet diversitas inter permanentia, seu ea ad quæ est potentia pro eodem instanti, & successiva, seu quæ exercenda sunt pro diversis temporibus, & quomodo in illis libertas ad singulas partes non arguat libertatem in communi, seu ad omnes: nam in ubicatione exempli gratiâ, amore in patriâ, & similibus, de quibus supra, quocumque instanti reali habet quis plura individua, in quibus exerceat libertatem, in hoc autem casu, seu in successivis nullum aliud est; ita ut, si vitet aut superet hanc tentationem, alia non restet, sicut restant plura loca, vel actus amoris, in quibus pro aliquo priori hujus instantis, vel temporis esse, aut exercere libertatem potuisset.

VI. *Pluribus ostenditur se posse quis vincere decimam tentationem, posse eum vincere omnes.*

Dices: nunquam vidimus quemquam in hoc statu vicisse omnes tentationes collectivè, ergo antecedenter non potest eas sic vincere. Contra: nec vidimus unquam vicisse eas distributivè, ergo nec potest vincere distributivè. Quod autem homo potentia physicâ possit collectivè, hoc sensu omnes vincere, seu decimam postâ victoriâ reliquarum, patet, nam alioqui, ut dixi, non peccaret ei cedendo, ergo sicut homo quispiam ipso facto quòd habeat potentiam antecedentem vincendi Joannemposito quòd Petrum & Paulum prius successivè vicerit, habere dicitur potentiam antecedentem vincendi tres homines copulativè seu collectivè sumptos, ita & in præfenti.

VII. *Ratio à priori cur qui habet potentiam ad singula, habeat ipso facto potentiam ad totam collectionem.*

Ratio demum à priori est, quia servare totum distributivum, seu copulativum decem præceptorum exempli gratiâ modo dicto in successivis, nihil aliud est, quam servare singulas ejus partes, prout successivè & seorsim servandæ occurrunt, eo enim modo servare eas debet, quo illæ servari possunt, sed non possunt alio modo servari, quam successivè, & eo ordine quo occurrunt, ergo. Unde ipso facto quòd potest singulas partes servare, potest servare ejusmodi totum, nec excogitari potest, quo pacto quis hoc modo servare possit, nisi servando singulas illius partes sibi invicem succedentes. Quod verò hac in parte dixi de potentia physicâ, suo modo verum etiam est de morali.

Quod de potentia physicâ dixi, suo modo verum est de morali.

SECTIO DECIMA.

Argumenta contententia totam collectionem tentationum superari antecedenter non posse.

OBJICIES primò: experientia compertum est, neminem unquam sine gratiâ mandata omnia servasse, ergo aliquid est in illâ collectione, ratione cujus hoc præstare nequeat. Respondetur primò juxta rationes jam dictas in præcedentibus, ideo servari non posse totam collectionem, quia intra diuturnum tempus semper occurrit tentatio aliqua gravis, vel præceptum naturale difficile servandum, ratione cujus tota collectio servari nequeat, quæ juxta dicta ut servari non possit, deficere debet in aliquo particulari, sicut ut servari possit collectio, debet posse servari unumquodque singulare. Secundò: quia, ut etiam dictum est, quando plures tentationes, licet non adeo graves, sibi immediatè succedunt, tædium ac defatigationem sua importunitate causant, ratione cujus tandem uni alicui ceditur, sicque ratione unius cujusdam tentationis, quæ moraliter hæc & nunc servari nequit, dicitur tota collectio impossibilis moraliter quæ servetur, & quo gradu servari possunt, aut non possunt singula successivè, potest aut non potest servari collectio; hæc enim pari semper passu procedunt.

I. *Ratio cur tota collectio servari nequeat, est quia intra diuturnum tempus gravium tentatio occurret, juxta dicta.*

Intorridum servari nequit collectio ratione tædii.

II. *Hæc impotentia est partim antecedens, partim consequens.*

Tertiò respondet Vasquez d. 189. cap. 7. Albertinus Corollario primo & quinto principio philosophico, difficultate 1. & 2. & alii, hoc procedere non ex impossibilitate aliqua purè antecedente, sed vel consequente, vel partim antecedente, partim consequente: quod antecedit est tentatio aliqua occurrens, etiam non admodum semper gravis & imbecillitas naturæ humanæ, sibi relicta, summaque ejus propensio ad peccandum: consequens verò est, inquit suppositio illa universalis, quod scilicet nullus unquam hominum sine gratiâ tentationes omnes per diuturnum tempus vicerit, sed semper in aliquo ceciderit, ex quo habetur, voluntatem humanam merè ex suâ libertate, atque adeo consequenter velle in aliquo semper cadere, quâ de causâ moraliter, seu in ordine ad morales effectus sperandi contrarium, vel consultant di de eo vitando sine gratiâ, perinde se habet atque fresset simpliciter impossibile: quam ob rem ad speciale Dei auxilium in hisce semper est recurrendum.

Hæc in ordinem ad effectum morales perinde est, ac si esset simpliciter impossibile.

Objicies secundò: Aristotelem 2. Cœli cap. 12. textu 12. dicentem facillè non esse hominem diu rectè agere, sicut, inquit in jactu alexæ facillè est idem signum uno aut altero jactu reddere, at reddere idem millies, impossibile. Respondetur hoc non facere contra nos, qui ratione tentationis gravis, aut præcepti difficilis, semper intra tale tempus occurrentis, vel ob defatigationem dicimus id homini non esse factu facile. Ad illud de jactu alexæ dico hoc potius confirmare nostram sententiam: cum enim quod idem jactus sæpius reddatur, proveniat ex eodem modo movendi brachium in iisdem planè circumstantiis, & eadem parte tabulæ, motus autem brachii ab imaginatione pendeat & phantasiâ, quam laboriosum est diu eodem modo retinere, nil mirum si nobis sit difficile, imò moraliter impossibile sapius idem signum reddere, quod tamen Angelo esset facillimum. Potentia verò ad vincendas tentationes, ut supponimus, semper manet integra, imò eadem.

III. *Aliud est de eodem signo alexæ facillè reddendo, aliud de nostro casu.*

Exemplum jactus alexæ facillè contra adversarios.